

Lausunnot sekalaisen yhdyskuntajätteen kuljetusjärjestelmäpäätöksestä tehtyihin valituksiin

252/14.06.01/2023

JÄTELTK 07.06.2023 § 26

Valmistelija

Jätehuoltopäällikkö Salla Alapirtti, p. 040 1724 081,
salla.alapirtti@forssa.fi

Forssan kaupungin jätelautakunta toimii jätelain (646/2011) 23 §:n mukaisena kunnan jätehuoltoviranomaisena seuraavissa kunnissa: Akaa, Eura, Forssa, Huittinen, Humppila, Jokioinen, Koski Tl, Loimaa, Oripää, Punkalaidun, Sastamala (pl. Suodenniemi ja Mouhijärvi), Somero, Säkylä, Tammela, Urjala ja Ypäjä. Toimialueen kunnista Eurassa, Huittisissa ja Säkylässä on käytössä sekalaisen yhdyskuntajätteen osalta jätelain (647/2011) 37 §:n mukainen kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus. Muissa toimialueen kunnissa (Akaa, Forssa, Humppila, Jokioinen, Koski Tl, Loimaa, Oripää, Punkalaidun, Sastamala (pl. Suodenniemi ja Mouhijärvi), Somero, Tammela, Urjala ja Ypäjä) on käytössä vuoden 1993 jätelain mukainen sopimusperusteinen jätteenkuljetus. Korkein hallinto-oikeus (KHO) antoi 9.3.2018 ratkaisunsa em. 13 kunnan jätteenkuljetusjärjestelmäpäätöksiä koskevissa jatkovalituksissa ja palautti asian jätelautakunnalle uudelleen valmisteltavaksi. KHO:n mukaan jätelautakunnan vuonna 2015 tekemät päätökset kuljetusjärjestelmästä eivät perustuneet hallintolain edellyttämällä tavalla riittäviin selvityksiin.

Jätelain mukaisesti sekalaisen yhdyskuntajätteen kuljetuksen voi järjestää joko kunnan järjestämänä tai kiinteistön haltijan järjestämänä. Jätelain 36 §:n mukainen kunnan järjestämä jätteenkuljetus on ensisijainen vaihtoehto, mutta kuljetuksen voi järjestää myös jätelain 37 §:n mukaisesti kiinteistön haltijan järjestämänä, jos

1. tarjolla on jätteen kuljetuspalveluja kattavasti ja luotettavasti sekä kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin
2. jätteenkuljetus edistää jätehuollon yleistä toimivuutta kunnassa, tulee jätehuollon alueellista kehittämistä eikä aiheuta vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle
3. vaikutukset muodostuvat kokonaisuutena arvioiden myönteiseksi ottaen erityisesti huomioon vaikutukset kotitalouksien asemaan sekä yritysten ja viranomaisten asemaan

Näitä edellytyksiä on selvitetty vuonna 2019 valmistuneessa kuljetusjärjestelmäselvityksessä, joka koski niitä 13 kuntaa, joiden kuljetusjärjestelmäpäätökset KHO palautti uudelleen valmisteluun. Koko toimialuetta koskeva kuljetusjärjestelmäselvitys (liitteenä)

valmistui toukokuussa 2023 ja siinä on lisäksi kuntakohtainen tarkastelu, joka puuttuu vuonna 2019 valmistuneesta kuljetusjärjestelmäselvityksestä. Eura, Säkylä ja Huittinen otettiin mukaan viimeisimpään kuljetusjärjestelmäselvitykseen, koska jätelain 37 § 3 mom mukaisesti kunnan on seurattava ja valvottava kiinteistön haltijan kuljetusjärjestelmäpäättöksen täytäntöönpanoa ja sen edellytysten täyttymistä sekä tarvittaessa käsiteltävä jätteenkuljetusta koskeva asia uudelleen. Kunnan järjestämään kuljetukseen siirtymiselle ei ole asetettu samanlaisia ehtoja kuin kiinteistön haltijan järjestämälle jätteenkuljetukselle ja vaikka kaikki kiinteistön haltijan järjestämälle kuljetukselle asetetut ehdot täyttyisivät, voidaan silti tehdä päätös kunnan järjestämään kuljetukseen siirtymisestä.

Vuonna 2019 kuljetusjärjestelmästä pyydettiin lausunnot kunnilta, kuntien ympäristönsuojeluviranomaisilta, alueen ELY-keskuksilta, Loimi-Hämeen Jätehuolto Oy:ltä, alueella toimivilta jätteenkuljetusyrityksiltä, Suomen Kuntaliitto ry:ltä sekä asianosaisten tahojen etujärjestöiltä. Lisäksi kuntalaisille varattiin mahdollisuus mielipiteen esittämiseen. Lausuntoja saapui 32 kpl ja näistä 2 puolsi kunnan järjestämää jätteenkuljetusta ja loput kiinteistön haltijan järjestämää jätteenkuljetusta.

Ennen kuljetusjärjestelmäpäättöksen tekemistä lautakunta kuulee asianosaisia. Lausunnot pyydetään toimialueen kunnilta, kuntien ympäristönsuojeluviranomaisilta, ELY-keskuksilta, Loimi-Hämeen Jätehuolto Oy:tä, jätteenkuljetusyrityksiltä, Suomen Kuntaliitto ry:ltä sekä asianosaisten tahojen etujärjestöiltä. Lisäksi hallintolain (434/2003) 41 §:n mukaisesti varataan kaikille niille, joiden elinympäristöön, työntekoon tai muihin oloihin päätöksenteolla voi olla huomattava vaikutus, mahdollisuus saada tietoa asian käsittelyn lähtökohdista ja tavoitteista sekä lausua mielipiteensä asiasta.

Kuljetusjärjestelmäselvitys on liitteenä.

Esittelijä

Jätehuoltopäällikkö Salla Alapirtti

Päätösehdotus

Jätelautakunta

1. varaa toimialueen kuntien jäsenille mahdollisuuden esittää mielipiteensä jätteenkuljetusjärjestelmästä ja tiedottaa siitä jätelautakunnan ja kuntien internetsivuilla sekä toimialueen lehdissä. Mielipiteet pyydetään toimittamaan jätelautakunnalle kirjallisesti 30.9.2023 mennessä,

2. pyytää jätteenkuljetusjärjestelmästä lausunnot kirjallisesti 30.9.2023 mennessä seuraavilta tahoilta:

- toimialueen kunnat
- toimialueen ympäristönsuojeluviranomaiset
- Hämeen ELY-keskus, Pirkanmaan ELY-keskus ja Varsinais-Suomen ELY-keskus
- Loimi-Hämeen Jätehuolto Oy

- toimialueen jätteenkuljetusyritykset
- Suomen Kuntaliitto ry
- edunvalvontajärjestöt: Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto AKT ry, Autoliikenteen Työnantajaliitto ry (ALT), Kierrätysteollisuus ry, Suomen Kuljetus ja Logistiikka (SKAL) sekä Suomen Kiertovoima ry (KIVO).

3. Julkaisee selvityksestä puuttuvat liitteet 19.6.2023 mennessä.

Käsittely	Kaupunginhallituksen edustaja Emmi Lintonen saapui kokoukseen tämän asian käsittelyn aikana.
Päätös	Jätelautakunta hyväksyi ehdotuksen.

JÄTELTOK 08.11.2023 § 48

Valmistelija Jätehuoltopäällikkö Salla Alapirtti, p. 040 1724 081, salla.alapirtti@forssa.fi

Kuljetusjärjestelmäpäättös koskee sekalaista yhdyskuntajätettä kaikissa Forssan kaupungin jätelautakunnan toimialueen kunnissa. Toimialueeseen kuuluvat Akaa, Eura, Forssa, Huittinen, Humppila, Jokioinen, Koski Tl, Loimaa, Oripää, Punkalaidun, Sastamala (pl. Suodenniemi ja Mouhijärvi), Somero, Säkylä, Tammela, Urjala ja Ypäjä. Lainvoimainen kuljetusjärjestelmäpäättös sekalaisen yhdyskuntajätteen osalta on Eurassa, Säkylässä ja Huittisissa, joissa jätteenkuljetus järjestetään jätelain 37 §:n mukaisesti kiinteistön haltijan järjestämänä. Muissa toimialueen kunnissa on käytössä vuoden 1993 sopimusperusteinen jätteenkuljetus.

Jätelain 36 §:n mukainen kunnan järjestämä kuljetus on ensisijainen vaihtoehto jätteenkuljetuksen järjestämiselle. Kunta voi kuitenkin päättää jätelain 37 §:n mukaisesti, että jätteenkuljetus järjestetään kiinteistön haltijan järjestämänä, jos pykälässä mainitut edellytykset täyttyvät, eli

1. tarjolla on jätteen kuljetuspalveluja kattavasti ja luotettavasti sekä kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin
2. jätteenkuljetus edistää jätehuollon yleistä toimivuutta kunnassa, tukee jätehuollon alueellista kehittämistä eikä aiheuta vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle
3. vaikutukset muodostuvat kokonaisuutena arvioiden myönteisiksi ottaen erityisesti huomioon vaikutukset kotitalouksien asemaan sekä yritysten ja viranomaisten asemaan

Vaikka em. edellytykset täyttyisivät, kunta voi silti päättää siirtyä kunnan järjestämään kuljetukseen. Koska kunnan on seurattava jätelain 37 § 3 mom mukaisesti kiinteistön haltijan järjestämän

jätteenkuljetuksen edellytysten täyttymistä Euran, Huittisten ja Säkylän osalta ja tehtävä jätelain mukainen päätös sekalaisen yhdyskuntajätteen kuljetusjärjestelmästä loppujen toimialueen kuntien osalta, koskee tämä kuljetusjärjestelmäpäätös kaikkia toimialueen kuntia. Jätelain ehtojen täyttymistä toimialueen kunnissa on selvitetty Ramboll Finland Oy:n tekemässä kuljetusjärjestelmäselvityksessä, joka valmistui keväällä 2023. Ramboll Finland Oy on tehnyt toimialueen kuntien osalta myös vuonna 2019 valmistuneen kuljetusjärjestelmäselvityksen, mutta siitä puuttuu kuntakohtainen tarkastelu.

Lausunnot ja mielipiteet

Hallintolain mukaisista vaikutusmahdollisuuksista sekalaisen yhdyskuntajätteen kuljetusjärjestelmään tiedotettiin jätelautakunnan ja kuntien internetsivuilla sekä toimialueen lehdissä. Mielipiteet tuli jättää kirjallisesti 30.9.2023 mennessä, mutta yhtään mielipidettä asiaan liittyen ei jätetty. Lausunnot kuljetusjärjestelmästä tuli toimittaa myös 30.9. mennessä ja niitä saapui 25 kpl. Osa lausunnon antajista pyysi lisää aikaa ja sitä myönnettiin huomioiden se, että asia käsitellään jätelautakunnan marraskuun kokouksessa. Tiivistelmä lausunnoista on liitteenä ja lausunnot oheismateriaalina. Lausunnon toimittivat Akaan kaupunginhallitus, Etelä-Satakunnan ympäristölupalautakunta, Euran tekninen lautakunta, Forssan ympäristölupalautakunta, Huittisten tekninen valiokunta, Humppilan tekninen lautakunta, Hämeen ELY-keskus, Jokioisten teknisen lautakunnan lupajaosto, Jokioisten kunnanhallitus, Suomen Kiertovoima (KIVO), Loimi-Hämeen Jätehuolto Oy, Loimaan kaupunginhallitus, Loimaan kaupungin lupajaosto, Pirkanmaan ELY-keskus, Pyhäjärvisuodun kuljetusyrittäjät, Sastamalan tekninen lautakunta, Sastamalan kaupungin ympäristöterveydenhuollon jaosto, Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL ry, Someron tekninen lautakunta, Tammelan ympäristölautakunta, Urjalan tekninen lautakunta, Valkeakosken ympäristönsuojelu, Varsinais-Suomen ELY-keskus ja Ympäristöhuolto Askonen Oy. Lausunnoista 13 puolsi kiinteistön haltijan järjestämää jätteenkuljetusta ja 6 kunnan järjestämää kuljetusta. 6 lausunnossa ei selkeästi kerrottu kumpaa kuljetusjärjestelmää kannatetaan.

Jätelain ehtojen täytyminen kunnittain

Kuljetusjärjestelmäselvityksen mukaan jätelain ehdot kiinteistön haltijan järjestämälle jätteenkuljetukselle täyttyvät toimialueen kunnista kuudessa, eli Huittisissa, Jokioisissa, Loimaalla, Oripäässä, Sastamalassa ja Urjalassa. Yhdeksän kunnan osalta ei ole varmuutta jätelain ehtojen täyttymisestä. Nämä kunnat ovat Akaa, Eura, Forssa, Humppila, Koski Tl, Punkalaidun, Somero, Säkylä ja Ypäjä. Selvityksen mukaan jätelain ehdot eivät täyty Tammelassa. Ainoastaan niiden kuntien osalta, jossa jätelain ehdot täyttyvät, on mahdollista valita kunnan järjestämän jätteenkuljetuksen ja kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetuksen välillä.

Selvityksen mukaan jätelain ehtojen täyttymistä olisi mahdollista varmentaa asukaskyselyllä niissä kunnissa, joissa ei ole varmuutta jätelain ehtojen täyttymisestä. Asukaskyselyä ei kuitenkaan kannata lähteä toteuttamaan, sillä se ei tuo kuljetusjärjestelmäpäättöksen kannalta oleellista lisätietoa. Kyselyllä saatetaan saada selville syitä, miksi jokin kiinteistö on jättäytynyt jätteenkuljetuksen ulkopuolelle ja lisätietoa kimppa-astioiden käyttäjistä, mutta se ei muuta esimerkiksi perusteettoman korkeita jäteastian tyhjennysmaksuja, joita osassa kuntia on käytössä.

Paikkaava jätteenkuljetus

Toimialueen kunnista 13:ssa on käytössä Loimi-Hämeen Jätehuolto Oy:n järjestämä paikkaava jätteenkuljetus. Eurassa, Huittisissa ja Säskylässä paikkaavaa jätteenkuljetusta ei ole käytössä. Osassa saapuneista lausunnoista on todettu, että paikkaavaa jätteenkuljetusta voidaan pitää samanarvoisena jätteenkuljetuspalveluna kotitalouksille kuin yksityisten kuljetusyritysten tarjoamaa palvelua. Tämä ei pidä paikkaansa, sillä paikkaavaa jätteenkuljetusta ei voida lopettaa hallinto-oikeuden (diaarinumero 01228/14/5149) päätöksen mukaisesti ennen kuin toimialueella on lainvoimainen kuljetusjärjestelmäpäättös sekalaisen yhdyskuntajätteen kuljetuksesta. Loimi-Hämeen Jätehuolto Oy ei markkinoi paikkaavaa jätteenkuljetusta eikä siihen oteta mukaan uusia asiakkaita. Paikkaavaa jätteenkuljetusta on käytössä runsaasti haja-asutusalueella, eniten Punkalaitumella (39 %), Akaassa (35 %) ja Tammelassa (30 %). Selvityksen paikkatietotarkastelun perusteella Somerolla on alueita, joissa tehdään jäteastian tyhjennyksiä pelkästään paikkaavan jätteenkuljetuksen toimesta. Tämä antaa viitteitä siitä, että Somerolla on alueita, joissa yksityiset jätteenkuljetusyritykset eivät tarjoa jätteenkuljetuspalvelua.

Liittymisprosentti ja jätteenkuljetusrekisterin tiedot

Kuljetusjärjestelmäselvityksen mukaan toimialueen liittymisprosentti vakituisten ja vapaa-ajan asuntojen osalta on 78 %. Selvityksessä on huomioitu ne kiinteistöt, joille on myönnetty jätemaksun kohtuullistaminen, eli kiinteistöt, joilla ei ole velvollisuutta järjestää jätehuoltoa. Jätehuoltoon liittyneiden kiinteistöjen määrä vaihtelee kunnittain ja alueittain. Maaseudulla ja YKR-alueen ulkopuolisilla alueilla liittymisaste on heikoin kaikkien kuntien alueella. Korkeimmat liittymisprosentit ovat Oripäässä (89 %) ja Forssassa (87 %). Alhaisimmat liittymisprosentit olivat Tammelassa (58 %) ja Somerolla (66 %). Haja-asutusalueella alhaisimmat liittymisprosentit olivat Tammelassa (44 %) ja Säskylässä (51 %) ja korkeimmat Oripäässä (82 %) ja Loimaalla (78 %). Osassa kuntia merkittävä osa vapaa-ajan kiinteistöistä sijaitsee kaukana nykyisistä tyhjennyspisteistä, eniten Säskylässä (12,9 %), Eurassa (10,9 %) ja Huittisissa (9,3 %). Paikkatietotarkastelun perusteella Säskylässä on alueita, joissa vapaa-ajan asunnoille ei tehdä lainkaan jäteastian tyhjennyksiä. Jätehuoltoviranomaisen tiedossa on, että Tammelassa on isoja jätekimppoja, mikä voi osittain selittää alhaista

liittymisastetta. Kaikista jätekimppojen osakkaista jätelautakunnalla ei ole tietoa.

Toimialueen liittymisprosenttia ei voida pitää hyvänä, koska jätelain lähtökohta on se, että jokaiselle kiinteistölle tulee olla järjestettynä jätteenkuljetus, ellei kiinteistölle ole myönnetty jätemaksun kohtuullistamista. Useassa lausunnossa ja kuljetusjärjestelmäselvityksessä on nostettu esille jätelautakunnan ylläpitämän jätelain 143 §:n mukaisen jätteenkuljetusrekisterin tietojen puutteellisuus ja se, että on jätelautakunnan tehtävä seurata jätehuoltoon liittyneiden kiinteistöjen määrää. Lausunnoissa myös nostettiin, että jätelautakunta ei ole toimittanut jätelain valvontaviranomaiselle tehtävänsä hoitamiseksi tarvittavia tietoja jätehuoltoon liittymättömistä kiinteistöistä.

Jätteenkuljetusrekisterin tietojen laatu on täysin riippuvainen jätteenkuljettajien jätelautakunnalle toimittamien tietojen (jätelaki 39 §) laadusta. Puutteellisia kuljetustietoja ei saada kohdistettua rekisterissä millekään kiinteistölle. Jätelautakunta on myös havainnut, että kiinteistöllä saattaa olla jätteenkuljetusrekisterissä jätehuoltomääräysten mukaiset tyhjennysvälit, mutta esimerkiksi asiakaspuhelun aikana käy ilmi, että tosiasiallisesti kiinteistöllä käydään tyhjentämässä jäteastia soitosta. Ongelman muodostavat myös kimppa-astiat, joiden käyttäjistä ei välttämättä ole tietoa edes jätteenkuljettajalla. Jätehuoltomääräysten 8 §:n mukaisesti tiedot yhteistä jäteastiaa käyttävistä kiinteistöistä tulisi antaa jätteenkuljettajalle ja jätelautakunnalle, mutta hyvin usein näin ei tapahdu.

Kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa jätteenkuljetuspalvelu katkeaa jossain vaiheessa maksamattomien laskujen vuoksi. Koska kuljetustiedot toimitetaan jätelautakunnalle neljännesvuosittain, kiinteistö on saattanut olla jätteenkuljetukseen liittymättömänä useita kuukausia ennen kuin tieto jätteenkuljetusten päättymisestä näkyy jätteenkuljetusrekisterissä. Ainoastaan yksi toimialueen jätteenkuljetusyrityksistä ilmoittaa jätelautakunnalle säännöllisesti tiedot kiinteistöistä, joiden jätteenkuljetus on katkaistu maksamattomien laskujen vuoksi. Kunnan järjestämässä kuljetuksessa kiinteistölle järjestetään jätteenkuljetus maksuvaikeuksista huolimatta.

Muun muassa edellä mainittujen ongelmien vuoksi jätehuoltoon liittymättömien kiinteistöjen seuranta on hyvin haasteellista ja lähes mahdotonta kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa. Jätelautakunnalla ei ole resursseja lähettää jokaiselle jätteenkuljetukseen liittymättömälle kiinteistölle selvityspyyntöä. Riittämättömien resurssien ja kuljetusrekisterin puutteellisten tietojen vuoksi jätelautakunnalla ei ole mahdollisuutta toimittaa ajantasaisia ja luotettavia tietoja jätehuoltoon liittymättömistä kiinteistöistä valvontaviranomaisille. Valvontaviranomaisten tehtävien helpottamiseksi on vuoden 2023 alkupuolella annettu heille katseluoikeudet jätelautakunnan jätteenkuljetusrekisteriin, josta

pystyy näkemään mm. jätteenkuljetustiedot sekä kiinteistön mahdolliset päätökset ja ilmoitukset.

Toimialueella toimivat jätteenkuljetusyritykset ja tiedot hinnoista

Kuljetusjärjestelmäselvityksen mukaan toimialueella toimii 14 sekajätettä kuljettavaa jätteenkuljetusyritystä, joista 11 vastasi selvitykseen liittyvään kyselyyn. Kyselyyn vastanneiden yritysten lukumäärä kunnittain on esitetty selvityksen taulukossa 7. Loimi-Hämeen Jätehuolto Oy:n internetsivuilla on listaus jätelautakunnan tiedossa olevista jätteenkuljetusyrityksistä kunnittain. Koska jätteenkuljettajat eivät useinkaan ilmoita jätelautakunnalle toimialueissaan tapahtuvista muutoksista, selvityksessä ja Loimi-Hämeen Jätehuolto Oy:n internetsivuilla olevat tiedot voivat erota toisistaan. Joka kunnassa toimii kuitenkin useampi jätteenkuljetusyritys.

Selvitystä varten kysyttiin toimialueen kuljettajilta hintatietoja jätteenkuljetuksista. Kyselyyn vastasi 7 kuljetusyritystä, joiden tyhjennykset vastaavat noin 50 % toiminta-alueella tehdyistä tyhjennyksistä. Tämän vuoksi jouduttiin hyödyntämään myös vuoden 2019 selvityksen hintatietoja, joihin tehtiin indeksikorotus. Hintatietojen toimittamatta jättäminen on huomionarvoinen asia, koska jätelautakunnan on seurattava kiinteistön haltijan järjestämälle jätteenkuljetukselle asetettujen ehtojen täyttymistä myös hintojen osalta. Hintojen seuraaminen on kuitenkin hyvin haasteellista, koska kuljetusjärjestelmäselvitykseen ei toimitettu tietoja hinnoista kattavasti. Selvityksen hintatiedot antavat kuitenkin riittävän kuvan alueen hintatasosta, vaikka eivät vastaakaan todellista tilannetta.

Selvityksen kuntakohtaisessa tarkastelussa havaittiin keskimääräistä korkeampia jäteastian tyhjennyshintoja ilman selittävää tekijää Akaassa, Eurassa, Forssassa, Humppilassa ja Tammelassa. Hintatarkastelun perusteella voidaan siis todeta, että toimialueen kuntalaisia asetetaan perusteettomasti palvelujen hinnoittelussa toisistaan poikkeavaan asemaan, eikä jätelain vaatimus palveluiden kohtuullisuudesta ja syrjimättömyydestä toteudu.

Jätelain 85 §:n mukaisesti jätelaskussa tulisi erotella jätteen käsittelyn ja kuljetuksen kustannukset. Kaikissa selvitystä varten toimitetuissa jätelaskuissa ei ollut eritelty jätteen käsittelyä ja kuljetusta. Lisäksi laskuista havaittiin, että osassa laskuista jätteenkäsittelymaksu erosi jätelautakunnan hyväksymän jätemaksutaksan jätteenkäsittelymaksusta. Näiden tietojen perusteella voidaan todeta, että kaikki jätteenkuljettajat eivät noudata jätelain mukaista velvoitetta eritellä jätelaskussa jätteenkäsittelyn ja kuljetuksen kustannukset. Lisäksi osa jätteenkuljettajista ei laskuta kuntalaisilta jätteenkäsittelykuluja jätemaksutaksan mukaisesti. Näin ollen jätelain ehto kohtuullisuudesta ja syrjimättömyydestä ei toteudu kaikkien toimialueen kuntalaisten osalta.

Kunnan järjestämään kuljetukseen siirtyminen

Kuljetusjärjestelmäselvityksen mukaisesti toimialueen kunnista ainoastaan kuudessa täyttyvät jätelain mukaiset ehdot kiinteistön haltijan järjestämälle jätteenkuljetukselle. Tämä tarkoittaa siis sitä, että vain näiden kuntien osalta voidaan päättää, järjestetäänkö jätteenkuljetus kunnan vai kiinteistön haltijan järjestämänä kuljetuksena. Koska loppujen toimialueen kuntien osalta ei ole varmuutta jätelain ehtojen täyttymisestä tai ne eivät täyty, voidaan ko. kuntien osalta päättää ainoastaan kunnan järjestämästä jätteenkuljetuksesta.

Sekajärjestelmä, jossa osassa toimialueen kunnista olisi käytössä sekajätteen osalta kunnan järjestämä jätteenkuljetus ja osassa kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus, asettaa toimialueen kuntalaiset eriarvoiseen asemaan ja vaikeuttaa merkittävästi mm. viranomaisten toimintaa, jätehuollon alueellista kehittämistä ja yleistä toimivuutta.

Kunnan järjestämässä kuljetuksessa jokaiselle kiinteistölle voidaan järjestää jätelain mukainen jätteen keräys ja kuljetus ja varmistua siitä, että jätehuoltomääräyksiä noudatetaan esimerkiksi jäteastioiden tyhjennysväleissä. Jätteenkuljetuksen ulkopuolelle jättäytyminen on huomattavasti vaikeampaa kuin kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa ja jätehuoltoviranomainen saa paremmin tietoa kaikkien kiinteistöjen jätehuollosta. Kunnan järjestämässä kuljetuksessa toimialueen kiinteistöjä ei aseteta jätemaksujen osalta toisistaan perusteetta poikkeavaan asemaan ja että maksut perustuvat tasavertaisesti jätelain 78 §:n mukaiseen jätemaksutaksaan. Lisäksi jätemaksutaksan mahdollisista hinnanalennuksista hyötyvät suoraan kuntalaiset.

Vaikka kunnan järjestämässä kuljetuksessa kuntalaiselta poistuu oikeus valita oma jätteenkuljettajansa, on kunnan järjestämässä kuljetuksessa lukuisia hyviä puolia. Yhdenvertaisten ja tasapuolisten jätehuoltopalveluiden lisäksi kuntalaiset saavat mm. jätteenkuljetukseen ja jätemaksuihin liittyvän asiakaspalvelun samasta paikasta. Kunnan järjestämässä kuljetuksessa kuntalaisten asiointi sujuvoituu myös sitä kautta, että osa nyt viranhaltijapäätöksinä hoidettavista asioista, kuten jäteastian tyhjennysvälin pidentäminen, voidaan hoitaa kevyemmin ilmoitusmenettelyllä.

Bio- ja pakkausjätteiden erilliskeräys on jo jätelain mukaisesti siirtynyt kunnan vastuulle. Jätehuollon alueellisen kehittämisen, yleisen toimivuuden ja kuljetusreittien optimoinnin kannalta on tarkoituksenmukaista siirtää kaikissa toimialueen kunnissa kunnan järjestämään kuljetukseen myös sekalaisen yhdyskuntajätteen osalta. Suomi on kaukana EU:n asettamista kierrätystavoitteista ja niiden saavuttaminen on haasteellista kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa. Kun kaikkien jätelajien jätehuollon järjestäminen on kunnan vastuulla, voidaan mm. käyttää ohjaavaa taksaa, joka kannustaa bio- ja pakkausjätteiden lajitteluun.

Lisäksi voidaan esimerkiksi hyödyntää monilokeroastioita ja optimoida jätteenkuljetusreitit tehokkaasti.

Useissa lausunnoissa tuotiin esille kunnan järjestämään kuljetukseen siirtymisen mahdolliset negatiiviset vaikutukset jätteenkuljetusyritysten toimintaan. Kunnan on jätelain 32 §:n mukaisesti järjestettävä kuljetusten kilpailutus niin, että kaikenkokoisilla yrityksillä on mahdollisuus osallistua tarjouskilpailuihin. Lisäksi kuljetukset on kilpailutettava osiin jaettuna niin, että useampi yritys voidaan valita palvelun tuottajaksi. Hyvin toteutettu kilpailutus antaa pienille kuljetusyrityksille mahdollisuuden laajentaa toimintaansa ja uusille yrityksille aloittamismahdollisuuden.

Koska kuljetusjärjestelmäselvityksen ja edellä selostetun perusteella ei voida todeta, että kaikki jätelain 37 §:ssä asetetut ehdot kiinteistön haltijan järjestämälle jätteenkuljetukselle täyttyisivät koko toimialueella, tulee koko toimialueen osalta siirtyä jätelain 36 §:n mukaiseen kunnan järjestämään kuljetukseen.

Esittelijä	Jätehuoltopäällikkö Salla Alapirtti
Päätösehdotus	Jätelautakunta päättää, että kaikissa toimialueen kunnissa (Akaa, Eura, Forssa, Huittinen, Humppila, Jokioinen, Koski Tl, Loimaa, Oripää, Punkalaidun, Sastamala (pl. Suodenniemi ja Mouhijärvi), Somero, Säskylä, Tammela, Urjala ja Ypäjä) sekalaisen yhdyskuntajätteen kuljetus järjestetään jätelain 36 §:n mukaisena kunnan järjestämänä kuljetuksena. Siirtyminen kunnan järjestämään kuljetukseen tapahtuu vaiheittain ajalla 1.1.2027-31.12.2027.
Käsittely	Keskustelun edetessä jäsen Maija Toivonen tekin seuraavan muutosesityksen: ” Esitän asia palautusta valmisteluun. Asiasta päätettäessä tulee varmistua siitä, että käytettävissä on asian ratkaisemiseksi tarpeelliset tiedot ja selvitykset. Esitetyn selvityksen perusteella ei voida todeta, etteikö jätelain ehdot täyttyisi kiinteistönhaltijan järjestämässä jätekuljetuksessa. Ennen asian uudelleen käsittelyä - raportin pohjalta on tehtävä tarkempi selvitys siitä, mikä on liittymättömien kiinteistöjen aste tällä hetkellä ja miksi osa kiinteistöistä ei ole liittynyt järjestettyyn jätehuoltoon. - tehtävä asukkaille kysely jätehuollosta asukaskysely hallintolain 41§:n mukaisesti, jolla pyritään varmentamaan jätelain 37§ ehtojen täyttyminen. - hinnoittelutietoina on käytettävää laajempaa otantaa alueella toimivista yrityksistä.” Ehdotusta kannattivat jäsenet Laura Vävilä, Ilkka Riuttamäki, Pauli Pietilä, Pasi Markula ja Kari Virtanen.

Koska keskustelun kuluessa oli tehty esittelijän ehdotuksesta kannatettu poikkeava ehdotus, puheenjohtaja totesi, että asiasta

pitää äänestää. Puheenjohtaja esitti, että pohjaesitys on jaa ja esitys asian palauttamiseksi uudelleen valmisteluun on ei ja että äänestys käydään nimenhuutoäänestyksenä. Puheenjohtajan esittämä äänestysmenettely hyväksyttiin yksimielisesti. Nimenhuudolla suoritettussa äänestyksessä esittelijän päätösehdotuksen kannalla olivat jäsenet Johanna Häggman, Anne Niemelä-Laaksonen, Nina Prusila ja Ismo Ojansuu. Maija Toivosen muutosesityksen kannalla olivat jäsenet Kari Virtanen, Ilkka Riuttamäki, Reija Kaario, Marja Lehtimäki, Pasi Markula, Timo Karunen, Pauli Pietilä, Kalle Malin, Laura Vätilä, Jatta Kannisto ja Markku Heikkilä.

Päätös

Jätelautakunta päätti äänin 12 - 4 palauttaa asian uudelleen valmisteluun lisäselvityksiä varten.

Puheenjohtaja Johanna Häggman sekä esittelijä Salla Alapirtti jättivät asiasta eriävän mielipiteen.

JÄTELTK 11.12.2024 § 58

Valmistelija

Jätehuoltopäällikkö Salla Alapirtti, p. 040 1724 081,
salla.alapirtti@forssa.fi

Jätelautakunta palautti sekalaisen yhdyskuntajätteen kuljetusjärjestelmäpäätöksen uudelleen valmisteluun kokouksessaan 8.11.2023 § 48. Ennen asian käsittelyä uudelleen tuli

- tehdä tarkempi selvitys siitä, mikä on liittymättömien kiinteistöjen aste tällä hetkellä ja miksi osa kiinteistöistä ei ole liittynyt järjestettyyn jätehuoltoon
- tehdä asukkaille kysely jätehuollosta asukaskysely hallintolain 41 §:n mukaisesti, jolla pyritään varmentamaan jätelain 37 § ehtojen täyttyminen
- käyttää hinnoittelutietoina laajempaa otantaa alueella toimivista yrityksistä

Kokouksessa 17.1.2024 § 2 jätelautakunta päätti em. lisäselvitysten tekemisestä. Ramboll Finland Oy selvitti sekalaisen yhdyskuntajätteen kuljetuksen hintatasoa toimialueella ja teki kuntalaisille asukaskyselyn tyytyväisyydestä sekalaisen yhdyskuntajätteen kuljetukseen. Jätehuoltoon liittymättömyyden juurisyitä on selvitetty postittamalla jokaiseen toimialueen kuntaan 100:lle jätehuoltoon liittymättömälle kiinteistölle selvityspyynnöt jätehuollon järjestämisestä. Selvityspyynnöprojehti on edennyt suunniteltua hitaammin ja on edelleen kesken.

Hämeen Elinkeino-, Liikenne- ja Ympäristökeskus (ELY-keskus) on kehottanut jätelautakuntaa tekemään sekalaisen yhdyskuntajätteen kuljetusjärjestelmäpäätöksen 31.12.2024 mennessä. Koska lisäselvitykset olivat vielä kesken marraskuussa, jätelautakunta pyysi Hämeen ELY-keskukselta lisäaikaa kuljetusjärjestelmäpäätöksen

tekemiseen 28.2.2025 saakka. Ramboll Finland Oy:n selvitys valmistui marraskuun 2024 lopussa ja on liitteenä. Liitteenä on myös vuonna 2023 valmistunut Ramboll Finland Oy:n tekemä sekalaisen yhdyskuntajätteen kuljetusjärjestelmäselvitys, jossa on selvitetty jätelaissa kiinteistön haltijan järjestämälle kuljetukselle asetettujen edellytysten täyttymistä kaikkien toimialueen kuntien osalta.

Jätelain mukaisesti sekalaisen yhdyskuntajätteen kuljetuksen voi järjestää joko kunnan tai kiinteistön haltijan järjestämänä kuljetuksena. Jätelain 36 §:n mukainen kunnan järjestämä jätteenkuljetus on ensisijainen vaihtoehto, mutta kuljetuksen voi järjestää myös jätelain 37 §:n mukaisesti kiinteistön haltijan järjestämänä, jos

1. tarjolla on jätteen kuljetuspalveluja kattavasti ja luotettavasti sekä kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin
2. jätteenkuljetus edistää jätehuollon yleistä toimivuutta kunnassa, tukee jätehuollon alueellista kehittämistä eikä aiheuta vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle
3. vaikutukset muodostuvat kokonaisuutena arvioiden myönteisiksi ottaen erityisesti huomioon vaikutukset kotitalouksien asemaan sekä yritysten ja viranomaisten asemaan

Vaikka kaikki kiinteistön haltijalle asetetut edellytykset täyttyisivät, voidaan silti tehdä päätös kunnan järjestämään kuljetukseen siirtymisestä. Toimialueen kunnista Eurassa, Huittisissa ja Säkylässä on käytössä jätelain 37 §:n mukainen kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus. Muissa toimialueen kunnissa on käytössä vuoden 1993 jätelain mukainen sopimusperusteinen jätteenkuljetus. Sekä kuljetusjärjestelmäselvitys vuodelta 2023 että raportti hintatasosta ja asukaskyselystä vuodelta 2024 koskevat kaikkia toimialueen kuntia. Eura, Huittinen ja Säkylä on otettu mukaan kuljetusjärjestelmäselvitykseen ja raporttiin, koska kunnan on jätelain 37 § 3 mom mukaisesti seurattava ja valvottava kiinteistön haltijan kuljetusjärjestelmäpäätöksen täytäntöönpanoa ja sen edellytysten täyttymistä sekä tarvittaessa käsiteltävä jätteenkuljetusta koskeva asia uudelleen.

Ennen kaikkia toimialueen kuntia koskevan sekalaisen yhdyskuntajätteen kuljetusjärjestelmäpäätöksen tekemistä jätelautakunta kuulee asianosaisia. Lausunnot pyydetään toimialueen kunnilta, kuntien ympäristönsuojeluviranomaisilta, ELY-keskuksilta, Loimi-Hämeen Jätehuolto Oy:ltä, jätteenkuljetusyrityksiltä, Suomen Kuntaliitto ry:ltä sekä asianosaisten tahojen etujärjestöiltä. Lisäksi hallintolain (434/2003) 41 §:n mukaisesti varataan kaikille niille, joiden elinympäristöön, työntekoon tai muihin oloihin päätöksenteolla voi olla huomattava vaikutus, mahdollisuus saada lisätietoa käsittelyn lähtökohdista ja tavoitteista sekä lausua mielipiteensä asiasta.

Esittelijä

Jätehuoltopäällikkö Salla Alapirtti

1. varaa toimialueen kuntien jäsenille mahdollisuuden esittää mielipiteensä sekalaisen yhdyskuntajätteen kuljetusjärjestelmästä ja tiedottaa siitä jätelautakunnan ja kuntien internetsivuilla sekä toimialueen lehdissä. Mielipiteet pyydetään toimittamaan jätelautakunnalle kirjallisesti 31.1.2025 mennessä
2. pyytää sekalaisen yhdyskuntajätteen kuljetusjärjestelmästä lausunnot kirjallisesti 31.1.2025 mennessä seuraavilta tahoilta:
 - toimialueen kunnat
 - toimialueen ympäristönsuojeluviranomaiset
 - Hämeen ELY-keskus, Pirkanmaan ELY-keskus ja Varsinais-Suomen ELY-keskus
 - Loimi-Hämeen Jätehuolto Oy
 - toimialueen jätteenkuljetusyritykset
 - Suomen Kuntaliitto ry
 - edunvalvontajärjestöt: Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto AKT ry, Autoliikenteen Työnantajaliitto ry (ALT), Kierrätysteollisuus ry, Suomen Kuljetus ja Logistiikka (SKAL) sekä Suomen Kiertovoima ry (KIVO).

JÄTELTk 12.02.2025 § 6

Jätehuoltopäällikkö Salla Alapirtti, p. 040 1724 081,
salla.alapirtti@forssa.fi

Kuljetusjärjestelmäpäätös koskee sekalaista yhdyskuntajätettä kaikissa Forssan kaupungin jätelautakunnan toimialueen kunnissa. Toimialueeseen kuuluvat Akaa, Eura, Forssa, Huittinen, Humppila, Jokioinen, Koski Tl, Loimaa, Oripää, Punkalaidun, Sastamala (pl. Suodenniemi ja Mouhijärvi), Somero, Säkylä, Tammela, Urjala ja Ypäjä. Jätelain (646/2011) 37 §:n mukainen kiinteistön haltijan järjestämä kuljetus on käytössä toimialueen kunnista Eurassa, Huittisissa ja Säkylässä. Lopuissa toimialueen kunnissa on käytössä vuoden 1993 jätelain mukainen sopimusperusteinen kuljetus.

Jätelain 36 §:n mukainen kunnan järjestämä kuljetus on ensisijainen vaihtoehto jätteenkuljetuksen järjestämiselle. Kunta voi kuitenkin päättää jätelain 37 §:n mukaisesti, että jätteenkuljetus järjestetään kiinteistön haltijan järjestämänä, jos pykälässä mainitut edellytykset täyttyvät, eli

1. tarjolla on jätteen kuljetuspalveluja kattavasti ja luotettavasti sekä kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin
2. jätteenkuljetus edistää jätehuollon yleistä toimivuutta kunnassa, tukee jätehuollon alueellista kehittämistä eikä aiheuta vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle

3. vaikutukset muodostuvat kokonaisuutena arvioiden myönteisiksi ottaen erityisesti huomioon vaikutukset kotitalouksien asemaan sekä yritysten ja viranomaisten asemaan.

Jätelain mukaiset kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetuksen käyttöönoton edellytykset ovat tiukemmat kuin vanhan sopimusperusteisen jätteenkuljetuksen käyttöönoton edellytykset. Jos päätetään siirtyä kiinteistön haltijan järjestämästä jätteenkuljetuksesta kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen, päätöksessä on määrättävä kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetuksen lakkaamisajankohdasta, joka voi olla aikaisintaan kolmen vuoden kuluttua päätöksen tekemisestä. Vaikka jätelain 37 §:n edellytykset täytyisivät, kunta voi silti päättää siirtyä kunnan järjestämään kuljetukseen.

Jätelain 37 § 3 mom mukaisesti kunnan on seurattava kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetuksen edellytysten täyttymistä ja tarvittaessa käsiteltävä jätteenkuljetusta koskeva asia uudelleen. Näin ollen päätöksenteko koskee myös Euraa, Huittista ja Säkylää. Jätelain ehtojen täyttymistä toimialueen kunnissa on selvitetty Ramboll Finland Oy:n tekemässä kuljetusjärjestelmäselvityksessä, joka valmistui vuonna 2023. Kuljetusjärjestelmän tilaa on myös selvitetty loppuvuodesta 2024 valmistuneessa Ramboll Finland Oy:n raportissa, joka koskee toimialueen hintatasoa ja asukastytyvääisyyttä. Ramboll Finland Oy on tehnyt myös vuonna 2019 valmistuneen kuljetusjärjestelmäselvityksen, mutta siitä puuttui kokonaan kuntakohtainen tarkastelu.

Edellisen kerran sekalaisen yhdyskuntajätteen kuljetusjärjestelmä oli jätelautakunnan päätettävänä marraskuussa 2023, mutta silloin jätelautakunta palautti asian uudelleen valmisteluun. Tammikuussa 2024 jätelautakunta päätti sekalaisen yhdyskuntajätteen kuljetusjärjestelmään liittyvien lisäselvitysten tekemisestä. Jätelautakunta päätti tilata Ramboll Finland Oy:ltä selvityksen toimialueen hintatasosta ja asukastytyvääisyydestä sekä lähettää 100 kpl selvityspyyntöjä jokaiseen toimialueen kuntaan jätteenkuljetukseen liittymättömille kiinteistöille (selvityspyyntöprojekti). Päätöksestä palauttaa kuljetusjärjestelmä uudelleen valmisteluun tehtiin valvontapyyntö Hämeen ELY-keskukselle. Toukokuussa 2024 Hämeen ELY-keskus kehotti päätöksellään (diaarinumero HAMELY/2622/2023) jätelautakuntaa tekemään päätöksen sekalaisen yhdyskuntajätteen kuljetusjärjestelmästä 31.12.2024 mennessä. Marraskuussa 2024 jätelautakunta pyysi Hämeen ELY-keskukselta lisää aikaa päätöksen tekemiseen 28.2.2025 saakka, jotta päätöksenteon tueksi saatiin hintatasoon ja asukastytyvääisyyteen liittyvä raportti. Lisää aikaa myönnettiin pyydetyksi. Selvityspyyntöprojektin osalta voitiin todeta, että se oli edennyt ennakoitua huomattavasti hitaammin ja on edelleen niin pahasti kesken, että sen tuloksia ei saada vielä useaan kuukauteen.

Hämeen ELY-keskus on antanut lausunnon päätettävänä olevaan kuljetusjärjestelmäasiaan. Lausunnon mukaan jätteenkuljetus

voidaan järjestää kiinteistön haltijan toimesta vain, jos saadaan varmuus siitä, että jätelain edellytykset täyttyvät. Forssan kaupungin jätelautakunnan alueella ehtojen täyttymisestä ei ole varmuutta ja asukastyytyväisyyttä ja hintatasoa koskevan raportin tuloksilla ei ole ratkaisevaa merkitystä jätteenkuljetusjärjestelmän valinnassa. Lisäksi lausunnossa todetaan, että jätteenkuljetusjärjestelmää koskevan päätöksenteon tueksi on tehty kattavia selvityksiä, joiden perusteella päätös voidaan tehdä. Lainvastaisen tilanteen korjaamiseksi päätös tulee tehdä asetettuun määräaikaan, 28.2.2025, mennessä.

Lausunnot ja mielipiteet

Jätehuoltoviranomaisen päätöksenteon tulee perustua ainoastaan jätelain tulkintaan. Kuntien ja muiden (esim. kuntalaiset ja jätteenkuljetusyritykset) mielipiteen esittäjien kannanotot eivät voi pelkästään olla päätöksenteon pohjana. Korkein hallinto-oikeus on vuosikirjapäätöksessä KHO:2016:19 ottanut kantaa tilanteeseen, jossa jätelautakunta on päättänyt siirtyä kiinteistön haltijan järjestämään jätteenkuljetukseen kunnan kannan mukaisesti vastoin esittelijän esitystä. Oikeus totesi, että pelkästään kunnanvaltuuston kantaa ei voida pitää riittävänä selvityksenä siitä, että koko kunnan alueella täytyisivät laissa asetetut edellytykset kiinteistön haltijan järjestämälle jätteenkuljetukselle. Päätöksen lainmukaisuudesta ei voitu varmistua pelkästään sillä perusteella, miten käytössä ollut sopimusperusteinen jätteenkuljetusjärjestelmä oli kunnan arvion mukaan toiminut.

Hallintolain mukaisista vaikutusmahdollisuuksista sekalaisen yhdyskuntajätteen kuljetusjärjestelmään tiedotettiin jätelautakunnan ja kuntien internetsivuilla sekä toimialueen lehdissä. Lausunnot ja mielipiteet tuli jättää kirjallisesti 31.1.2025 mennessä. Lausuntoja saapui määräaikaan mennessä 25 kpl ja ne ovat liitteenä. Liitteenä on myös lausunnoista laaditut tiivistelmät ja vastineet. Määräajassa saapuneista lausunnoista 5 puolsi kunnan järjestämää kuljetusta ja 18 kiinteistön haltijan järjestämää kuljetusta, 2 lausunnossa ei otettu selkeästi kantaa kummankaan kuljetusjärjestelmän puolesta. Forssan ympäristölupalautakunnan, Jokioisten kunnan ja Oripään teknisen lautakunnan lausunnot saapuivat myöhässä ja niitä ei ole huomioitu lausunnoista laaditussa tiivistelmässä ja vastineessa, mutta ne ovat myös liitteenä. Lausunnon toimittivat määräajassa Akaan tekninen lautakunta, Etelä-Satakunnan ympäristölautakunta, Euran tekninen lautakunta, Forssan Yrittäjät, Huittisten tekninen valiokunta, Humppilan kunnanhallitus, Humppilan tekninen lautakunta, Hämeen ELY-keskus, Hämeen Yrittäjät, Kiukaisten ja Euran Yrittäjät, Suomen Kiertovoima ry (KIVO), Kuljetusliike Finska, Loimi-Hämeen Jätehuolto Oy, Loimaan kaupungin lupajaosto, Loimaan kaupunginhallitus, Pirkanmaan ELY-keskus, Pyhäjärvisuudun Kuljetusyrittäjät, Sastamalan kaupungin ympäristöterveydenhuollon jaosto, Sastamalan tekninen lautakunta, Suomen Kuljetus ja Logistiikka ry ja SKAL ympäristöyritykset ry (SKAL), Säkylän Yrittäjät, Tammelan kunta, Tammelan Yrittäjät, Varsinais-Suomen Yrittäjät ja Ympäristöhuolto Askonen.

Mielipiteitä annettiin 67 kpl ja ne ovat liitteenä. Mielipiteen antaneista kaikki lukuun ottamatta kahta kannattivat kiinteistön haltijan järjestämää jätteenkuljetusta. Suurin osa mielipiteistä annettiin Euran ja Säkylän alueelta. Myönteisenä asiana kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa nähtiin mm. valinnanvapaus kuljetusyrityksen suhteen ja se, että valitsemaltaan yritykseltä on mahdollista saada joustavat omiin tarpeisiin soveltuvat jätehuoltopalvelut. Kunnan järjestämän kuljetuksen pelättiin heikentävän palvelutasoa ja nostavan hintoja sekä uhkaavan pienten paikallisten yritysten toimintaedellytyksiä. Ainoassa mielipiteessä, jossa kannatettiin kunnan järjestämää kuljetusta, kunnan järjestämän kuljetuksen eduiksi lueteltiin useita asioita, kuten pienempi kustannustaso ja asiakkaiden tasapuolinen kohtelu. Kunnan järjestämä kuljetus nähtiin parempana vaihtoehtona myös jätehuollon kokonaisvaltaisen kehittämisen ja toimivuuden sekä logististen etujen puolesta.

Jätelain ehtojen täytyminen kunnittain

Kuljetusjärjestelmäselvityksen mukaan jätelain ehdot kiinteistön haltijan järjestämälle kuljetukselle täyttyvät toimialueen kunnista kuudessa, eli Huittisissa, Jokioissa, Loimaalla, Oripäässä, Sastamalassa (pl. Suodenniemi ja Mouhijärvi) ja Urjalassa. Yhdeksän kunnan osalta ei ole varmuutta jätelain ehtojen täytymisestä. Nämä kunnat ovat Akaa, Eura, Forssa, Humppila, Koski Tl, Punkalaidun, Somero, Säkylä ja Ypäjä. Selvityksen mukaan jätelain ehdot eivät täyty Tammelassa. Ainoastaan niiden kuntien osalta, joissa jätelain ehdot täyttyvät, on mahdollista valita kunnan järjestämän kuljetuksen ja kiinteistön haltijan järjestämän kuljetuksen väliltä.

Paikkaava jätteenkuljetus

Toimialueen kunnista 13:ssa on käytössä Loimi-Hämeen Jätehuolto Oy:n järjestämä paikkaava jätteenkuljetus. Eurassa, Huittisissa ja Säkylässä paikkaavaa jätteenkuljetusta ei ole käytössä. Paikkaavaa jätteenkuljetusta ei voida lopettaa hallinto-oikeuden päätöksen (diaarinumero 01228/14/5149) mukaisesti ennen kuin toimialueella on lainvoimainen päätös sekalaisen yhdyskuntajätteen kuljetusjärjestelmästä. Loimi-Hämeen Jätehuolto Oy ei markkinoi paikkaavaa jätteenkuljetusta eikä siihen oteta uusia asiakkaita. Paikkaavaa jätteenkuljetusta ei siis voida pitää samanarvoisena jätteenkuljetuspalveluna kuin yksityisten jätteenkuljetusyritysten tarjoamaa palvelua. Kiinteistö voi kuulua paikkaavaan jätteenkuljetukseen joko omalla jäteastialla, kimppa-astialla tai aluekeräyspisteen käyttäjänä. Erityisesti huonojen tieyhteyksien varrella on kiinteistöjä, joiden jätehuolto on järjestetty aluekeräyspisteelle.

Haja-asutusalueella paikkaavaa jätteenkuljetusta on runsaasti käytössä, eniten Punkalaitumella (39 %), Akaassa (35 %) ja Tammelassa (30 %). Kuljetusjärjestelmäselvityksen

paikkatietotarkastelun perusteella Somerolla on alueita, joissa tehdään jäteastian tyhjennyksiä pelkästään paikkaavan jätteenkuljetuksen toimesta. Tämä antaa viitteitä siitä, että Somerolla on alueita, joilla yksityiset jätteenkuljetusyritykset eivät tarjoa jätteenkuljetuspalvelua.

Liittymisprosentti

Kuljetusjärjestelmäselvityksen mukaan toimialueen liittymisprosentti vakituisten ja vapaa-ajan asuntojen osalta on 78 %. Selvityksessä on huomioitu sellaiset kiinteistöt, joilla ei ole velvollisuutta järjestää jätehuoltoa esim. myönteisen jätemaksun kohtuullistamispäätöksen takia. Liittymisprosenttia ei voida pitää hyvänä, koska jätelain lähtökohta on se, että jokaiselle kiinteistölle tulee olla järjestettynä jätteenkuljetus, ellei kiinteistölle ole myönnetty jätemaksun kohtuullistamista tai jäteastian tyhjennyksen keskeytystä.

Jätehuoltoon liittyneiden kiinteistöjen määrä vaihtelee kunnittain ja alueittain. Maaseudulla ja YKR-alueen ulkopuolisilla alueilla liittymisaste on heikoin kaikkien kuntien alueella. Korkeimmat liittymisprosentit ovat Oripäässä (82 %) ja Forssassa (87 %). Alhaisimmat liittymisprosentit ovat Tammelassa (58 %) ja Somerolla (66 %). Jätehuoltoviranomaisen tiedossa on, että Tammelassa on isoja jätekimppoja, mikä voi osittain selittää alhaista liittymisastetta. Kaikista jätekimppojen osakkaista jätelautakunnalla ei ole tietoa.

Haja-asutusalueella alhaisimmat liittymisprosentit olivat Tammelassa (44 %) ja Säkylässä (51 %) ja korkeimmat Oripäässä (82 %) ja Loimaalla (78 %). Osassa kuntia merkittävä osa vapaa-ajan kiinteistöistä sijaitsee kaukana nykyisistä tyhjennyspisteistä, eniten Säkylässä (12,9 %) ja Eurassa (10,9 %) ja Huittisissa (9,3 %). Paikkatietotarkastelun perusteella Säkylässä on alueita, joilla vapaa-ajan asunnoille ei tehdä lainkaan jäteastian tyhjennyksiä.

Raportissa asukastyytyväsyydestä ja hintatasosta havaitaan myös, että vapaa-ajan asunnoille ei usein järjestetä jätteenkuljetusta jätelain ja jätehuoltomääräysten mukaisesti. 30 % kyselyyn vastanneista kertoi hoitavansa vapaa-ajan asunnon jätehuollon muulla tavoin kuin omalla tai kimppa-astialla. Yleisimmät vastaukset olivat jätteiden vieminen kodin jäteastioihin tai jäteasemalle. Vapaa-ajan asunnon jätehuollon järjestäminen viemällä jätteet jäteasemalle on sallittua vain, kun kiinteistö on paikkaavassa jätteenkuljetuksessa jäteaseman käyttäjänä. Tällöin kiinteistöllä ei ole omaa jäteastiaa ja syntyvät jätteet viedään jäteasemalle. Muussa tapauksessa vapaa-ajan asunnolle tulee järjestää jätteenkuljetus joko omalla jäteastialla tai kimppa-astialla. Kimppa-astia saa jätehuoltomääräysten mukaisesti sijaita taajamassa korkeintaan 1 km ja haja-asutusalueella 5 km etäisyydellä kiinteistöstä tietä pitkin mitattuna.

Jätteenkuljetusrekisterin tiedot

Jätteenkuljetusrekisterin tietojen laatuun vaikuttaa hyvin paljon jätteenkuljettajien jätelautakunnalle toimittamien

jätteenkuljetustietojen laatu (jätelaki 39 §). Puutteellisia kuljetustietoja ei saada jätteenkuljetusrekisterissä kohdistettua millekään kiinteistölle. Jätelautakunta on myös havainnut, että kiinteistöllä saattaa olla jätteenkuljetusrekisterissä jätehuoltomääräysten mukaiset tyhjennysvälit, mutta asiakaspuhelun aikana käy ilmi, että kiinteistön jäteastia tyhjennetään tosiasiallisesti soistosta.

Jätehuoltomääräyksissä on määritelty jäteastioille tyhjennysvälit. Asukastyytyväisyydestä ja hintatasosta tehdyn raportin perusteella voidaan havaita, että toimialueen kiinteistöillä on jätehuoltomääräysten vastaisia tyhjennysvälejä. Kyselyyn vastanneista kuntalaisista 25 %:lla oli jätehuoltomääräyksistä poikkeava tyhjennysväli ilman jätelautakunnan päätöstä asiasta tai käsiteltyä ilmoitusta yksin asumisesta. Myös kuntalaisten mielipiteistä voidaan havaita, että jätteenkuljetusyritykset eivät noudata aina jätehuoltomääräyksiä jäteastioiden tyhjennysväleihin liittyen, vaan käytössä on erilaisia jätehuoltomääräysten vastaisia ratkaisuja.

Ilmoittamattomat kimppa-astiat muodostavat ongelman jätteenkuljetusrekisterin (jätelaki 143 §) tietojen osalta. Kimppa-astioista ei ole aina tietoa edes jätteenkuljetusyrityksillä. Jätehuoltomääräysten mukaisesti kimppa-astian vastuuhenkilön tulee ilmoittaa sekä jätelautakunnalle että jätteenkuljettajalle kimppa-astiasta ja sen käytössä tapahtuvista muutoksista. Todellisuudessa kimppa-astioista ei aina tehdä jätehuoltomääräysten mukaisia ilmoituksia. Tämä käy ilmi myös asukastyytyväisyyden ja hintatason raportista, jonka mukaan 20 % kimppa-astian käyttäjistä ei ole ilmoittanut astian käytöstä jätehuoltoviranomaiselle. Jätteenkuljetusrekisterissä on siis kiinteistöjä, joilla ei ole jätteenkuljetustietoja, koska kimppa-astian käytöstä ei ole ilmoitettu jätelautakunnalle tai edes jätteenkuljettajalle.

Jätehuoltoon liittymättömien kiinteistöjen seuranta on hyvin haasteellista ja lähes mahdotonta kiinteistön haltijan järjestämässä kuljetuksessa. Jätelautakunnalla ei ole resursseja lähettää jokaiselle kiinteistölle, jolla ei ole jätteenkuljetusrekisterissä kuljetustietoja, selvityspyyntöä. Kiinteistö voi olla ilman kuljetustietoja eri syiden takia, kuten edellä mainitut kohdistumattomat kuljetustiedot ja ilmoittamattomat kimppa-astiat. Syynä voi olla myös haluttomuus järjestää kiinteistölle jätteenkuljetusta esimerkiksi vähäisen jätteen määrän vuoksi tai siksi, että kiinteistö on asuinkelvoton. Vähäinen jätteen määrä ei ole peruste jättää jätteenkuljetusta järjestämättä, mutta asuinkelvottomalle kiinteistölle on mahdollista saada jätemaksun kohtuullistaminen.

Muutamassa lausunnossa oli tuotu esiin, että jätelautakunta ei ole toimittanut ympäristönsuojeluviranomaiselle valvontaviranomaisen tehtävän hoitamista varten listausta jätehuoltoon liittymättömistä kiinteistöistä. On kyseenalaista väittää, että jätelautakunta ei antaisi ympäristönsuojeluviranomaiselle sen tarvitsemia tietoja, koska yksikään toimialueen ympäristönsuojeluviranomainen ei ole em.

listausta jätelautakunnalta pyytänyt. On totta, että luotettavaa ja ajantasaista listausta on käytännössä mahdotonta antaa. Jätelautakunnalla ei ole kuitenkaan mitään syytä olla antamatta ympäristönsuojeluviranomaiselle niin kattavaa listausta, kuin jätteenkuljetusrekisteristä saa, sellaisista kiinteistöistä, joilla ei ole jätteenkuljetustietoja. Tällöin ympäristönsuojeluviranomaisen on huomioitava, että suurin osa listauksen kiinteistöistä on sellaisia, joille jätelautakunta ei ole lähettänyt selvityspyyntöä. Lisäksi toimialueen ympäristönsuojeluviranhaltijoille on annettu jätteenkuljetusrekisteriin katseluoikeudet, joilla voi tarkastella esimerkiksi tietoja kiinteistöjen jätteenkuljetuksista ja mahdollisista päätöksistä/ilmoituksista.

Jätteenkuljetuksen hintataso

Kuljetusjärjestelmäselvitystä varten hintatietoja toimitti toimialueen jätteenkuljetusyrityksistä 7 kpl. Yritysten tekemät tyhjennykset vastasivat noin 50 % toimialueen jäteastian tyhjennyksistä. Vuoden 2023 kuljetusjärjestelmäselvityksessä jouduttiin siten hyödyntämään myös vuoden 2019 kuljetusjärjestelmäselvityksen hintatietoja, joihin tehtiin indeksikorotus. Selvityksen hintatiedot antavat riittävän kuvan alueen hintatasosta, vaikka eivät vastaakaan todellista tilannetta.

Asukastyytyväisyyden ja hintatason raporttiin yritysten vastauksia saatiin 9 kpl ja vastausprosentti oli 69 %.

Asukastyytyväisyyden ja hintatason raportin vastausten perusteella toimialueen tyhjennyshinnat ovat melko samansuuntaisia, eikä alueittain nouse esiin suuria eroavaisuuksia.

Kuljetusjärjestelmäselvityksen kuntakohtaisessa tarkastelussa havaittiin keskimääräistä korkeampia hintoja ilman selittävää tekijää Akaassa, Eurassa, Forssassa, Humppilassa ja Tammelassa.

Raportissa ei selvitetty toimialueen hintatasoa yhtä kattavasti kuin kuljetusjärjestelmäselvityksessä, mikä voi selittää tulosten ristiriitaisuutta.

Jätelain 85 §:n mukaisesti jätteen kuljettajan on eriteltävä käsittelyn ja kuljetuksen osuus kiinteistön haltijalle tekemässään jätelaskussa. Kaikissa kuljetusjärjestelmäselvitystä varten toimitetuissa jätelaskuissa ei ollut eritelty jätteen käsittelyä ja kuljetusta. Lisäksi laskuista havaittiin, että osassa laskuista jätteenkäsittelymaksu erosi jätelautakunnan hyväksymän jätemaksutaksan jätteenkäsittelymaksusta. Asukastyytyväisyyden ja hintatason raportissa havaittiin sama asia. Kyselyyn vastanneista kuntalaisista 56 % oli vastannut, että jätelaskulla on eroteltu käsittelyn ja kuljetuksen osuudet. Osassa raporttia varten toimitetuista jätelaskuista erottelu puuttui.

Jätelain 80 a §:n mukaisesti jätteen kuljettajan on pidettävä kirjaa jätteen käsittelystä asiakkailtaan perityistä maksuista sekä annettava näitä koskevat tiedot pyynnöstä kunnan jätehuoltoviranomaiselle nähtäväksi. Jätelautakunta pyysi kesäkuussa 2024 jätteenkuljetusyrityksiltä em. tietoja vuosilta 2022 ja 2023. Elokuussa 2024 jätelautakunta joutui tekemään asiasta valvontapyynnön ELY-

keskukseen 8 yrityksestä, jotka eivät tietoja antaneet jätelautakunnalle nähtäväksi. Edelleenkaan kaikki yritykset, joista valvontapyyntö tehtiin, eivät ole esittäneet tietoja jätelautakunnalle nähtäväksi.

Kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa kiinteistön jätteenkuljetuspalvelu katkeaa jossain vaiheessa maksamattomien laskujen vuoksi. Aukastyytyväisyyden ja hintatason raportin mukaan kyselyyn vastanneista kuljetusyrityksistä 11 %:lla oli ollut asiakkaita, jotka eivät olleet maksaneet laskujaan. Jätteenkuljetustiedot toimitetaan jätelautakunnalle neljännesvuosittain, joten kiinteistö on saattanut olla ilman jätteenkuljetusta usean kuukauden ajan ennen kuin tieto jätteenkuljetuksen katkeamisesta näkyy jätteenkuljetusrekisterissä. Ainoastaan yksi toimialueen jätteenkuljetusyrityksistä toimittaa jätelautakunnalle säännöllisesti tiedot kiinteistöistä, joiden jätteenkuljetus on katkaistu maksamattomien laskujen vuoksi. Kunnan järjestämässä kuljetuksessa kiinteistön jätteenkuljetuspalvelu ei katkea maksuvaikeuksien vuoksi.

Yritysjätteen ja asumisessa syntyvän jätteen yhteiskeräys

Muutamassa lausunnossa, kuljetusjärjestelmäselvityksessä sekä asukastyytyväisyyden ja hintatason raportissa yhdeksi kiinteistön haltijan järjestämän kuljetuksen eduksi on tuotu yritysjätteen kerääminen samaan kuormaan asumisessa syntyvän jätteen kanssa. Yritystoiminnan jätteiden jätehuollon järjestäminen kuuluu kunnan vastuulle jätelain 32 §:n 1 mom 3. kohdan mukaisesti, jos liikehuoneistossa syntyvä yhdyskuntajäte kerätään yhdessä kunnan jätehuoltovastuulle kuuluvan jätteen kanssa. Tämän lisäksi kunnan on järjestettävä muun kuin 32 §:ssä tarkoitetun jätteen jätehuolto, jos jätteen haltija tätä muun palvelutarjonnan puutteen vuoksi pyytää ja jäte laadultaan ja määrältään soveltuu kuljetettavaksi tai käsiteltäväksi kunnan jätehuoltojärjestelmässä (kunnan toissijainen jätehuoltopalvelu, tsv). Jos kyseessä on muusta kuin ennalta arvaamattomasta kiireestä johtuva kunnan toissijainen jätehuoltopalvelu, jonka arvo on vähintään 2000 € vuodessa, palvelutarjonnan puutteen toteamiseen ja kunnan toissijaista jätehuoltopalvelua koskevan pyynnön edellytyksenä on, että jätteenhaltija on julkaissut materiaalitori-sivustolla tarjouspyynnön tarjoamastaan jätehuoltopalvelusta ja että tarjouspyyntöä koskeva palvelu ei ole kohtuullisesti saatavilla jätteen haltijan asettamassa vähintään 14 vuorokauden määräajassa.

Yritysjätettä ja kunnan vastuulle kuuluvaa sekalaista yhdyskuntajätettä ei voi kerätä samaan kuormaan edes kiinteistön haltijan järjestämässä kuljetuksessa, ellei kyse ole jätelain 32 § 1 mom 3. kohdan mukaisesta jätteestä tai tsv-jätteestä. Kun yritys-jäte ja kunnan vastuulle kuuluva jäte kerätään samaan kuormaan, on vastaanottopaikassa mahdotonta jäteautoa punnitessa erotella kuinka paljon yritys-jäte ja kunnan vastuulle kuuluva sekalainen yhdyskuntajäte painavat. Mikäli on kyseessä monilokeroauto, jossa yritys-jäte kerätään eri lokeroon tai jäteautossa on punnitseva

astiahissi, erottelu kuormien painon osalta voidaan tehdä. Tällöin ongelmaksi muodostuu silti se, että kunta ei voi järjestää vastaanottoa yritysjätteelle, ellei kyseessä ole tsv-jäte tai jätelain 32 §:n 1 mom 3. kohdan mukainen jäte.

Kunnan järjestämään kuljetukseen siirtyminen

Kuljetusjärjestelmäselvityksen mukaisesti toimialueen kunnista ainoastaan kuudessa täyttyvät jätelain mukaiset ehdot kiinteistön haltijan järjestämälle kuljetukselle. Tämä tarkoittaa siis sitä, että vain näiden kuntien osalta voidaan päättää, järjestetäänkö jätteenkuljetus kunnan vai kiinteistön haltijan järjestämänä. Koska loppujen toimialueen kuntien osalta ei ole varmuutta jätelain ehtojen täyttymisestä tai ne eivät täyty, voidaan ko. kuntien osalta päättää vain siirtymisestä kunnan järjestämään kuljetukseen.

Tehtyjen selvitysten perusteella ei voida todeta, että kaikissa toimialueen kunnissa tarjolla olisi jätteen kuljetuspalveluja kattavasti ja luotettavasti sekä kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin. Toimialueen liittymisprosentti on 78 %, jota ei voida pitää hyvänä, koska jätelain lähtökohta on se, että jokaiselle kiinteistölle tulee järjestää jätteenkuljetus. Kaikki jätteenkuljetusyritykset eivät noudata toiminnassaan jätelain 35 § 3 mom mukaisesti jätehuoltomääräyksiä, jolloin toimialueen kuntalaiset joutuvat keskenään eriarvoiseen asemaan. Kuljetusjärjestelmäselvityksessä on havaittu osassa toimialueen kunnista keskimääräistä korkeampia hintoja ilman selittävää tekijää. Tehtyjen selvitysten perusteella voidaan myös todeta, että kaikki jätteenkuljetusyritykset eivät erottele jätelaskuilla jätteen käsittelyn ja kuljetuksen osuutta jätelain 85 §:n mukaisesti. Toimialueella on käytössä paikkaavaa jätteenkuljetusta erityisesti haja-asutusalueilla ja osalle toimialueen kiinteistöistä paikkaava jätteenkuljetus on järjestetty jäteaseman käyttäjänä. Kuljetusjärjestelmäselvityksen paikkatietotarkastelun perusteella voidaan todeta, että Somerolla on alueita, joille jätteenkuljetus on järjestetty ainoastaan paikkaavalla kuljetuksella. Kiinteistön haltijan järjestämässä kuljetuksessa kiinteistön jätteenkuljetus katkeaa jossain vaiheessa maksuvaikeuksien vuoksi, kun taas kunnan järjestämässä kuljetuksessa kiinteistölle järjestetään jätehuolto maksuvaikeuksista huolimatta.

Toimialueella ei voida varmistua siitä, että jätteenkuljetus edistäisi jätehuollon yleistä toimivuutta kunnassa, tukisi jätehuollon alueellista kehittämistä eikä aiheuttaisi vaaraa tai haittaa terveydelle ja ympäristölle. Jätelain mukaisesti bio- ja pakkausjätteiden kuljetus on kunnan järjestämisvastuulla. Jätelautakunta on myös tehnyt päätöksen siirtää kunnan vastuulle kuuluvien asumislietteiden osalta kunnan järjestämään kuljetukseen vuoden 2028 aikana. Valitusprosessi em. päätöksestä on tällä hetkellä hallinto-oikeuden käsittelyssä. Kaksoisjärjestelmän, jossa sekalaisen yhdyskuntajätteen kuljetus olisi kiinteistön haltijan järjestämässä kuljetuksessa ja loput jätejakeet kunnan järjestämässä kuljetuksessa, ei voida katsoa edistävän jätehuollon yleistä toimivuutta kunnassa ja tukevan jätehuollon alueellista kehittämistä.

Kaksoisjärjestelmä ei myöskään edistä EU:n kierrätystavoitteisiin pääsemistä, ja Suomi on jo tällä hetkellä jäljessä yhdyskuntajätteen kierrätystavoitteiden saavuttamisessa. Esimerkiksi Suomen Ympäristökeskuksen yhdyskuntajätteen kierrätyksellä vauhtia kiertotalouteen-hankkeen raportin mukaan kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus heikentää jätteenkeräyksen kokonaistehokkuutta. Kunnan järjestämässä kuljetuksessa kierrätysastetta on mahdollista nostaa esimerkiksi kannustavalla jätemaksutaksalla ja keräysmenetelmiä kehittämällä (esim. monilokerokeräyksen). Kunnan järjestämässä kuljetuksessa jätteenkuljetuksen logistiikkaa voidaan tehostaa, mikä optimoi kuljetusmääriä- ja reittejä ja siten vähentää päästöjä.

Osa toimialueen jätteenkuljetusyrytyksistä kerää kuntavastuullista jätettä ja yritysjetettä samoihin kuormiin, vaikka se ei ole lainsäädännön pohjalta mahdollista edes kiinteistön haltijan järjestämässä kuljetuksessa, ellei kyseessä ole tsv-jäte tai jätelain 32 § 1 mom 3. kohdan mukainen jäte. Yritysjäte ja asumisessa syntyvä jäte voivat olla laadultaan hyvin erilaisia ja ei voida varmistua siitä, etteikö yhteiskeräys aiheuttaisi haittaa tai vaaraa terveydelle ja ympäristölle.

Kiinteistön haltijan järjestämän kuljetuksen vaikutuksia ei voida arvioida kokonaisuutena myönteisiksi ottaen huomioon vaikutukset kotitalouksien asemaan sekä yritysten ja viranomaisten toimintaan. Tehtyjen selvitysten perusteella ei voida todeta, että kiinteistön haltijan järjestämässä kuljetuksessa kaikki toimialueen kuntalaiset saisivat jätehuoltopalvelut kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin. Ei voida myöskään varmistua siitä, että kuntalaisten jätteenkuljetuksesta maksamat laskut ovat tasapuolisia ja syrjimättömiä ja että kaikki saisivat jätteenkuljetuspalvelut esimerkiksi jätehuoltomääräysten mukaisilla tyhjennysväleillä. Lisäksi kiinteistön haltijan järjestämässä kuljetuksessa jätteenkuljetuksen ulkopuolelle jättäytyminen on huomattavasti helpompaa verrattuna kunnan järjestämään kuljetukseen. Kunnan järjestämässä kuljetuksessa jätehuollon jatkuvuus voidaan varmistaa myös niille kiinteistöille, joilla on maksuvaikeuksia. Kunnan järjestämässä kuljetuksessa kiinteistön haltijoilta poistuu oikeus valita itse jätteenkuljettajansa, mutta kunnan järjestämä kuljetuksessa on kuntalaisille monia hyviä puolia. Kuntalaiset saavat yhdenvertaiset ja tasapuoliset jätehuoltopalvelut, joiden hinta perustuu jätelautakunnan hyväksymään jätemaksutaksaan. Aktiivisesta kierrätyksestä voidaan palkita kannustavan jätemaksutaksan avulla. Kaiken jätehuoltoon liittyvän asiakaspalvelun saa yhdestä paikasta ja asiointi sujuvoituu. Lisäksi osa tällä hetkellä viranhaltijapäätöksinä hoidettavista asioista voidaan hoitaa kevyemmin ja nopeammin ilmoitusmenettelyllä, esimerkiksi jäteastian tyhjennysvälin pidentäminen.

Useissa lausunnoissa tuotiin esiin kunnan järjestämään kuljetukseen siirtymisen negatiiviset vaikutukset yritystoimintaan, esim. pienten paikallisten yritysten toiminnan mahdollinen loppuminen ja uusien

yri­tysten markkinoille tulon estyminen. Nykytilanteessa uusia yri­tyksiä ei ole tullut toimialueella vuosiin tarjoamaan jätteenkuljetus­palveluja, pikemminkin kuljetusyri­tysten määrä on vähentynyt toimialueella yri­tykskauppojen myötä. Ei voida siis todeta, että kiinteistön haltijan järjestämä kuljetus mahdollistaisi uusien yri­tysten markkinoille tulon. Jätelain perusteluissa (HE 199/2010 vp) on arvoitu, että keskitetty kilpailuttaminen lisää taloudellista toimintaa koko jätehuollon toimialalla ja on toimialan kehittymisen kannalta kannatettavaa. Jätelain 32 §:n mukaisesti kunnan on järjestettävä kuljetusten kilpailutus niin, että kaikenkokoisilla yri­tyksillä on mahdollisuus osallistua tarjouskilpailuihin. Hyvin ja lainsäädännön mukaisesti toteutettu kilpailutus antaa pienille kuljetusyri­tyksille mahdollisuuden laajentaa toimintaansa ja uusille yri­tyksille aloittamismahdollisuuden. Näin ollen kunnan järjestämä jätteenkuljetus lisää kilpailua ja edistää markkinoiden toimivuutta.

Kiinteistön haltijan järjestämän kuljetuksen vaikutuksia viranomaisen toimintaan ei voida pitää myönteisinä. Päätös järjestää sekalaisen yhdyskuntajätteen kuljetus kiinteistön haltijan järjestämänä tarkoittaisi kaksoisjärjestelmän olemassaoloa, minkä jo nykytilanteessa voidaan havaita lisäävän jätelautakunnan työ­määrää. Kunnan järjestämässä kuljetuksessa jätteenkuljetusrekisterin tiedot ovat ajantasaisemmat ja tasalaatuisemmat. Lisäksi esimerkiksi jätehuoltoon liittymättömien kiinteistöjen ja jäte­kimppojen seuranta helpottuu huomattavasti. Jo nykytilanteessa on havaittavissa, että bio- ja pakkausjätteiden osalta jätelautakunta pystyy reagoimaan huomattavasti sekalaista yhdyskuntajätettä nopeammin erilaisiin epäkohtiin, kuten jätteenkuljetuksen ulkopuolelle jättäytymiseen. Kunnan järjestämässä kuljetuksessa hallinnollista kuormaa voidaan keventää hoitamalla osa viranhaltijapäätöksistä kevyemmällä ilmoitusmenettelyllä, mikä puolestaan vapauttaa työ­aikaa esimerkiksi jätehuollon kehittämiseen sekä jätehuoltoon liittymättömien kiinteistöjen ja jätehuoltomääräysten noudattamisen seurantaan.

Tulee muistaa, että kun kunta on kerran päättänyt siirtyä jätelain 37 §:n mukaiseen kiinteistön haltijan järjestämään jätteenkuljetukseen, se ei tarkoita kuljetusjärjestelmän lopullista pysyvyyttä. Jätelain 37 §:n mukaisesti kunnan, eli jätehuoltoviranomaisen, on seurattava kiinteistön haltijan järjestämän kuljetuksen täytäntöönpanoa ja sen edellytysten täyttymistä sekä tarvittaessa käsiteltävä jätteenkuljetusta koskeva asia uudelleen. Toistuva kuljetusjärjestelmän tilan selvittäminen ja kuljetusjärjestelmäpäätökset sekä niihin liittyvät valitusprosessit lisäävät jätehuoltoviranomaisen työ­taakkaa kohtuuttomasti. Kuljetusjärjestelmän tilan seuraaminen koskee myös toimialueen jätteenkuljetuksen hintatasoa. Nykytilanteessakin voidaan havaita, miten haastavaa hintatietojen selvittäminen on kuljetusyri­tysten yhteistyöhaluttomuuden vuoksi. Kuljetusjärjestelmään kohdistetut resurssit ovat pois esimerkiksi kierrätysasteen nostoon tähtäävistä toimenpiteistä ja jätehuollon alueellisesta kehittämisestä. Edellä selostetun perusteella ei voida todeta, että Forssan kaupungin jätelautakunnan toimialueella (Akaa, Eura, Forssa,

Huittinen, Humppila, Jokioinen, Koski Tl, Loimaa, Oripää, Punkalaidun, Sastamala (pl. Suodenniemi ja Mouhijärvi), Somero, Säskylä, Tammela, Urjala ja Ypäjä) täytyisivät jätelain 37 §:n mukaiset ehdot kiinteistön haltijan järjestämälle jätteenkuljetukselle ja toimialueella tulee siirtyä jätelain 36 §:n mukaiseen kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen.

Esittelijä

Jätehuoltopäällikkö Salla Alapirtti

Päätösehdotus

Jätelautakunta päättää, että kaikissa toimialueen kunnissa (Akaa, Eura, Forssa, Huittinen, Humppila, Jokioinen, Koski Tl, Loimaa, Oripää, Punkalaidun, Sastamala (pl. Suodenniemi ja Mouhijärvi), Somero, Säskylä, Tammela, Urjala ja Ypäjä) sekalaisen yhdyskuntajätteen kuljetus järjestetään jätelain 36 §:n mukaisena kunnan järjestämänä jätteenkuljetuksena. Siirtyminen kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen tapahtuu vaiheittain ajalla 1.1.2029-31.12.2029. Jätelain 37 §:n mukainen kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus lakkaa Eurassa, Huittisissa ja Säskylässä vaiheittain kunnan järjestämään kuljetukseen siirryttäessä. Vuoden 1993 sopimusperusteinen jätteenkuljetus lakkaa Akaassa, Forssassa, Humppilassa, Jokioisilla, Kosken Tl:ssä, Loimaalla, Oripäässä, Punkalaitumella, Sastamalassa (pl. Suodenniemi ja Mouhijärvi), Somerolla, Tammelassa, Urjalassa ja Ypäjällä vaiheittain kunnan järjestämään kuljetukseen siirryttäessä.

Käsittely

Jäsen Reija Kaario ja kaupunginjohtaja Jari Kesäniemi poistuivat kokouksesta tämän asian käsittelyn aikana.

Keskustelun edetessä jäsen Ilkka Riuttamäki teki seuraavan muutosesityksen; ” Esitän että, koska kuudessa kunnassa edellytyksestä täyttyvät, yhdeksässä ei ole varmuutta ja yhdessä ei täyty jatkamme kiinteistönhaltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa.

Esitystä kannatti jäsen Kari Virtanen.

Myös jäsen Laura Vällilä teki muutosesityksen; ” Esitän, että uutta päätöstä kuntiin, joissa lainvoimainen päätös on olemassa, ei tehdä, koska selvityksissä ei ole tullut ilmi, etteivätkö edellytykset kiinteistönhaltijan järjestämässä jätteenkuljetuksesta edelleen täytyisi. Lisäksi esitän, että kuntien osalta, joissa ei päätöstä ole olemassa, siirytään sopimusperusteisesta kuljetuksesta kiinteistöhaltijan järjestämään jätteenkuljetukseen perusteena laaditut selvitykset.

Tätä esitystä kannatti jäsen Maija Toivonen.

Koska keskustelun kuluessa oli tehty kaksi esittelijän ehdotuksesta poikkeavaa kannatettua ehdotusta, puheenjohtaja totesi, että asiasta pitää äänestää. Puheenjohtaja esitti, että ensin äänestetään kahden muutosehdotuksen väliltä, jossa Ilkka Riuttamäen esitys on jaa ja Laura Vällilän esitys on ei. Tämän jälkeen äänestetään niin, että esittelijän ehdotus on jaa ja voittanut muutosesitys on ei.

Puheenjohtajan esittämä äänestysmenettely hyväksyttiin yksimielisesti.

Ensimmäisessä nimenhuudolla suoritetussa äänestyksessä annettiin 10 ääntä ja kaksi tyhjää ääntä. Ilkka Riuttamäen esityksen kannalla oli Ilkka Riuttamäen lisäksi jäsen Kari Virtanen. Laura Välilän esityksen kannalla hänen lisäksi olivat jäsenet Pasi Markula, Jatta Kannisto, Timo Karunen, Kaisa Kuusela, Pauli Pietilä, Maija Toivonen sekä varajäsen Minna Nissilä.

Jäsenet Johanna Häggman ja Nina Prusila äänestivät tyhjä.

Toisessa nimenhuudolla suoritetussa äänestyksessä annettiin 12 ääntä. Esittelijän pohjaesityksen kannalla olivat jäsenet Johanna Häggman, Jatta Kannisto, Timo Karunen, Kaisa Kuusela ja Nina Prusila. Laura Välilän tekemän muutosesityksen kannalla olivat hänen lisäksi jäsenet Pasi Markula, Pauli Pietilä, Ilkka Riuttamäki, Maija Toivonen, Kari Virtanen sekä varajäsen Minna Nissilä.

Päätös

Jätelautakunta päätti äänin 7 -5 hyväksyä jäsen Laura Välilän tekemän muutosesityksen.

Esittelijä Salla Alapirtti, puheenjohtaja Johanna Häggman ja jäsenet Jatta Kannisto, Timo Karunen, Kaisa Kuusela ja Nina Prusila jättivät asiasta eriävän mielipiteen. Alapirtin ja Häggmannin eriävät mielipiteet ovat liitteenä.

JÄTELTK 23.04.2025 § 12

Valmistelija

Jätehuoltopäällikkö Salla Alapirtti, p. 040 1724 081,
salla.alapirtti@forssa.fi

Sekalaisen yhdyskuntajätteen kuljetusjärjestelmäpäätöksestä (12.2.2025 § 26) on tehty 4 valitusta Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen ja ne ovat liitteenä. Valituksista on pyydetty lausumaan 11.4.2025 (lisääikaa myönnetty 25.4.2025 saakka) ja 2.5.2025 mennessä. Valituksen ovat tehneet Ari Turunen (diaarinro 650/03.04.04.04.19/2025), Hämeen ELY-keskus (diaarinro 715/03.04.04.04.19/2025), Pirkanmaan ELY-keskus (diaarinro 711/03.04.04.04.19/2025) ja Varsinais-Suomen ELY-keskus (diaarinro 716/03.04.04.04.19/2025). ELY-keskusten tekemät valitukset ovat samansisältöiset. Ari Turusen valituksessa vaaditaan päätöksen kumoamista. ELY-keskusten valituksissa vaaditaan ensisijaisesti hallinto-oikeutta muuttamaan päätöstä siten, että kaikissa jätelautakunnan toimialueen kunnissa siirrytään jätelain 36 §:n mukaiseen kunnan järjestämään kuljetukseen ja toissijaisesti kumoamaan päätöksen ja palauttamaan sen jätelautakunnalle uudelleen käsiteltäväksi.

Esittelijä

Jätehuoltopäällikkö Salla Alapirtti

Päätösehdotus	Jätelautakunta päättää antaa liitteenä olevan lausunnon kaikkiin Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen tehtyihin valituksiin.
Käsittely	Kaupunginhallituksen edustaja Emmi Lintonen saapui kokoukseen tämän asian käsittelyn aikana. Keskustelun edetessä jäsen Ilkka Maija Toivonen teki seuraavan muutosesityksen; ” Esitän että, 1. jätelautakunta myöntyy ELY keskuksen toissijaiseen vaatimukseen ja kumoaa päätöksen JÄTELT 12.02.2025 § 6, sillä se on tehty puutteellisten tietojen perusteella, 2. asia käsitellään uudelleen kun kaikki asian ratkaisemiseksi päätetyt selvitykset (JÄTELT 17.01.2024 § 2) ovat käytettävissä, sekä 3. lähetetään oheinen lausunto vastineena valituksiin: ” Forssan kaupungin jätelautakunta palautti sekalaisen yhdyskuntajätteen kuljetusjärjestelmän uudelleen valmisteluun päätöksellään 8.11.2023 § 48. Päätöksen mukaisesti kuljetusjärjestelmän tilasta tuli tehdä lisäselvityksiä, joiden tarkemmasta sisällöstä jätelautakunta teki päätöksen 17.1.2024 § 2. Ramboll Finland Oy:ltä päätettiin tilata raportti toimialueen hintatasosta ja asukastytytyväisyydestä. Lisäksi päätettiin toteuttaa ns. selvityspyyntöprojekti, jossa jokaiseen toimialueen kuntaan lähetettiin selvityspyyntö 100 kiinteistölle, jolla ei ole sekalaisen yhdyskuntajätteen kuljetustietoja. Ramboll Finland Oy on myös selvittänyt toimialueen kuljetusjärjestelmän tilaa vuosina 2019 ja 2023 valmistuneilla kuljetusjärjestelmäselvityksillä. Vuonna 2019 valmistuneesta kuljetusjärjestelmäselvityksestä puuttui kokonaan kuntakohtainen tarkastelu. Toukokuussa 2024 Hämeen ELY-keskus kehotti jätelautakuntaa tekemään kuljetusjärjestelmäpäätöksen 31.12.2024 mennessä. Kokouksessaan 20.11.2024 § 52 jätelautakunta pyysi lisää aikaa kuljetusjärjestelmäpäätöksen tekemiseen 28.2.2025 saakka, jotta päätöksenteon tueksi saatiin Ramboll Finland Oy:n tekemä raportti toimialueen hintatasosta ja asukastytytyväisyydestä. Lisäaika myönnettiin pyydetysti. Selvityspyyntöprojekti on edelleen kesken, sillä projekti on edennyt huomattavasti suunniteltua hitaammin sen aiheuttaman suuren työmäärän vuoksi. Lautakunta oli siis 17.1.2024 päättänyt käynnistää kaksi selvitysprojektia tehdyn kuljetusjärjestelmäselvityksen perusteella. 20.11.2024 tehdystä päätöksestä lisäaikapyyntöpäätöksestä ei selviä, etteikö ns. selvityspyyntöprojekti valmistuisi pyydettyyn lisäaikaan mennessä. Lautakunta on edellyttänyt 8.11.2023 päätöksellään, että Asiasta päätettäessä tulee varmistua siitä, että käytettävissä on asian ratkaisemiseksi tarpeelliset tiedot ja selvitykset. Lisäselvityksen toteutustavasta on päätetty 17.1.2024 ja lisäksi toukokuussa 2024 on todettu että kuljetusjärjestelmä päätös pystytään tekemään 31.12.2024 mennessä. Kun asia sitten tuotiin lisäaikapyynnön hyväksymisen jälkeen päätöksentekoon 12.2.2025, lautakunnalla ei ollut edelleenkään käytössä pyydettyjä selvityksiä. Näin ollen lautakunta joutui tekemään päätöksen ilman niitä tietoja, joiden

perusteella asian käsittely ja päätöksenteko oli alun perin määrä toteuttaa. Tämä ei ollut linjassa lautakunnan aiemmin asettamien vaatimusten kanssa asian riittävästä selvittämisestä ennen päätöksentekoa.

Päätöksellään 12.2.2025 § 6 jätelautakunta päätti esittelijän ehdotuksesta poikkeavasti, että uutta päätöstä ei tehdä kuntiin, joissa lainvoimainen päätös on olemassa, koska selvityksissä ei ole tullut ilmi, etteivätkö edellytykset kiinteistön haltijan järjestämästä jätteenkuljetuksesta edelleen täytyisi. Niiden kuntien osalta, joissa päätöstä ei ole olemassa, siirrytään sopimusperusteisesta kuljetuksesta kiinteistönhaltijan järjestämään jätteenkuljetukseen perusteena laaditut selvitykset. Eli Eura, Huittinen ja Säkylä, joissa on jätelain 37 §:n mukainen kiinteistön haltijan järjestämä kuljetus, jätettiin päätöksenteon ulkopuolelle ja toimialueen loppujen 13 kunnan osalta (Akaa, Forssa, Humppila, Jokioinen, Koski Tl, Loimaa, Oripää, Punkalaidun, Sastamala (pl. Suodenniemi ja Mouhijärvi), Somero, Tammela, Urjala ja Ypäjä) päätettiin siirtyä kiinteistön haltijan järjestämään jätteenkuljetukseen.

12.2.2025 tehty päätös perustui vuoden 2023 kuljetusjärjestelmäselvitykseen, jonka perusteella ei ollut varmuutta jätelain ehtojen täyttymisestä useissa kunnissa. Selvityksessä todetaan seuraavaa: "Selvityksessä tehtyjen arviointien ja saatujen lähtötietojen perusteella jätelain ehtojen täyttymisestä ei ole varmuutta seuraavissa kunnissa: Akaa, Eura, Forssa, Humppila, Koski Tl, Punkalaidun, Somero, Säkylä ja Ypäjä."

Selvityksessä todetaan myös, että kaikilta jätteenkuljetusyrityksiltä ei saatu kattavasti tarvittavia tietoja, mikä osaltaan vaikeutti jätelain edellytysten täyttymisen arviointia. Lisäksi useissa kunnissa havaittiin merkittävän alhainen liittymisaste kunnalliseen jätehuoltoon, jonka syitä lautakunta halusi selvittää.

Näistä syistä johtuen lautakunnalla ei ollut riittäviä tietoja päätöksenteon tueksi, eikä edellytyksiä päättää siirtymisestä kunnalliseen jätteenkuljetusjärjestelmään ja päätös JÄTELTK 12.02.2025 § 6 on kumottava puutteellisten tietojen perusteella.

Liitteet, otteet pöytäkirjasta:

JÄTELTK 8.11.2023 § 48
JÄTELTK 17.01.2024 § 2
JÄTELTK 20.11.2024 § 52."

Esitystä kannatti jäsen Pasi Markula.

Koska keskustelun kuluessa oli tehty esittelijän ehdotuksesta poikkeava kannatettava ehdotus, puheenjohtaja totesi, että asiasta pitää äänestää. Puheenjohtaja esitti, että äänestys suoritetaan nimenhuutoäänestyksenä, jossa esittelijän esitys on jaa ja Maija Toivosen muutettu päätösehdotus on ei. Puheenjohtajan esittämä äänestysmenettely hyväksyttiin yksimielisesti.

Nimenhuudolla suoritetussa äänestyksessä annettiin 12 ääntä. Esittelijän pohjaesityksen kannalla olivat jäsenet Johanna Häggman, Jatta Kannisto, Timo Karunen, Kaisa Kuusela, Ismo Ojansuu, Nina Prusila, Ilkka Riuttamäki ja Kari Virtanen. Maija Toivosen tekemän muutosesityksen kannalla olivat hänen lisäksi jäsenet Pasi Markula ja Laura Vällilä.

Päätös

Jätelautakunta päätti äänin 9 - 3 hyväksyä esittelijän tekemän päätösehdotuksen.